

OM DETTE HEFTET

Dette er et uvanlig nummer av *Vardøger*! Det kommer ut helt samtidig med nr. 25, kriminalitetsnummeret. Det er ikke et temanummer i vanlig forstand. Det inneholder en del artikler på engelsk, noe man ikke før har sett i dette tidsskriftet. Med sine over 300 sider er det videre *Vardøgers* hittil mest omfangsrike nummer, og dessuten det første med innslag av flerfargetrykk! Men framfor alt: det er det eneste nummer i *Vardøgers* historie som kommer ut uten at tidsskriftets grunnlegger og ildsjel – Rune Skarstein – vet om det.

Grunnen til alt dette er enkel. *Vardøger* nr. 26 er et festskrift i anledning Rune Skarsteins 60-årsdag! Om alle gode makter står oss bi, så utkommer det på dagen: 7. april 2000.

Enhver som kjenner *Vardøger* vet hvorfor Rune fortjener et festskrift. Som ildsjel i tidsskriftet har Rune tilført den norske venstresiden kritisk kunnskap om samtidsutviklingen gjennom over tre år. I tillegg fortjener han selvsagt hyldest for sin innsats for SV, for den kritiske sosialøkonomien og som venn og kollega i de mange nettverk som forgrener seg ut fra ham. Men verken SV-ledelsen eller sosialøkonomene ville finne på å ta initiativet til noe festskrift for Rune. Desto viktigere ble det for oss i *Vardøger*-redaksjonen å gjøre det.

Bidragsternes geografiske spredning vitner om Runes vidtfavnende nettverk: her er ikke bare Norden og Nord-Europa representert, men også USA og Sør-Europa, sågar Japan. Hadde redaktørene vært ennå litt flinkere til å mase ville vi utvilsomt kunne ha fått bidrag fra India og Tanzania også.

Et festskrift som hylder Rune inneholder framfor alt samfunnsvitenskapelig og politisk aktuelt stoff. Abonentene behøver ikke bekymre seg: dette festskriftet er ikke noe vilkårlig sammenrasket kompendium bestående av akademiske småarbeider. Det inneholder nok noen artikler hvis akademiske spesialisering er langt over *Vardøgers* gjennomsnitt, og som nevnt noen som er skrevet på engelsk, men framfor alt behandler det tema som er i flukt med Runes brede interesser for samfunnsutvikling både lokalt og globalt, en interesse som også har vært basis for mange av *Vardøgers* temanumre.

Kjernen i dette festskriftet er en serie artikler som godt kunne utgjort et vanlig temanummer av *Vardøger*. Denne kjernen består av artikler om verdensøkonomiens utvikling, om norsk utvikling og om utvikling i den tredje verden. Robert Brenners lange artikkel står sentralt: den gir en analyse av de kapitalistiske sentrumslandenes utvikling i etterkrigstiden, ledet helt fram til en balansert diagnose på den pågående aksje-, it-investerings- og konsumboomen i USA. (De siste bitene av denne artikkelen – som først senere vil bli publisert på engelsk – ble oversendt oversetteren bare en drøy

uke før Runes fødselsdag!) Artikkelen føyer seg pent inn i rekken av Vardøger-artikler – de fleste skrevet av Rune selv – som tar pulsen på den kapitalistiske verdensøkonomien. Kristen Nordhaugs artikkel om forholdet mellom USA og Japan gir en mer spesialisert drøfting av et av de mest ladede spenningsforhold i verdensøkonomien i dag. Sjur Kasas artikkel omhandler også forholdet mellom USA og Japan (samt resten av Øst-Asia), med referanse til miljøskadelige forbruksmønstre, et viktig tema innen miljøforskningen. Jan Otto Andersson behandler den globale utviklingen med vekt på inntektsforskjeller og den tredje verdens posisjon. I denne gruppen finner vi også Georgios Stamatis mer grunnlagsteoretiske drøfting av automatisering, der han forsøker å berike marxistisk politisk økonomi ved anvendelse av lineær produksjonsteori.

To artikler tar for seg utviklingen i Norge. Ottar Brox sammenlikner forholdet mellom by og land i tre faser av norsk økonomisk utvikling: den førindustrielle, den industrielle og den postindustrielle epoken. Ådne Cappelen, Jan Fagerberg og Lars Mjøset gjennomgår sentrale tendenser i den norske økonomiske politikken på 90-tallet, i lys av både politiske og industrielle strukturendringer.

En tredje gruppe artikler omhandler utviklingsteoretiske temaer. Begge bidragene tar for seg Tanzania, et land der Rune har bodd i flere år og som står sentralt i hans eget utviklingsøkonomiske forfatterskap. Kjell Havnevik analyserer landsbyetableringer og forsøker å trekke lærdommer fra Tanzania som kan anvendes i tilfellet Rwanda. Kaori Izumi bidrar med et case-studium av en sukkerplantasjes privatisering.

Dette nummeret inneholder imidlertid også andre typer artikler, som i mindre grad kan knyttes til global eller lokal samfunnsutvikling. Nummeret inneholder bidrag fra kunstnere som hilser Rune på 60-årsdagen. Hans Magnus Enzensberger har vært en gjenganger i Vardøgers spalter, mens Kjartan Fløgstad og Håkon Bleken opptre for første gang.

En spesiell gruppe artikler omhandler Rune selv. Sambygdingen Olav Fagerlid bidrar med et tidsbilde fra etterkrigstidens Vestlandet, med Rune selv som hovedperson. Der Fagerlid slutter – med Rune som stadig mer politisk engasjert student ved NTH – tar Lars Mjøsets artikkel over. Den plasserer Rune i en større gruppe norske marxistister som bidro til den politiske økonomien på 70-tallet. Selv om artikkelen har kritiske merknader til Runes analyse av den norske utviklingen, konkluderer den med at Rune er den eneste av de ledende 70-talls-marxistene som på en virkelig produktiv måte har holdt fast ved den politiske økonomiens sanne ånd. Vi har også ønsket å dokumentere Runes arbeid med Vardøger. Dette gjør vi gjennom å trykke opp igjen et intervju som *Klassekampen* hadde med Rune i forbindelse med globaliseringsnummeret i 1998. Disse tre bidragene er nært knyttet til Runes person, men de er også et bidrag til studentopprørets og 70-tallsradikalismens sosialhistorie!

En stor gruppe artikler tar – i beste Vardøger-tradisjon – opp politiske tema. To artikler går inn på det siste årets turbulens i forbindelse med Nato-bombingen av Serbia. Hans Ebbing skriver om forholdene innad i SV, Arne Overrein skriver mer prinsipielt om politikk og etikk i denne forbindelse. Arnulf Kolstad drøfter etisk-politiske problemstillinger i forbindelse med en helt konkret asylsak. Marianne Gullestad gir en analyse av regional grasrotprotest i Mexico. Knut Sørensen kommenterer den akademiske kunnskapsarbeiderens situasjon. Det samme gjør Jan Terje Faarlund, med spesifikk referanse til det for ham paradoksale faktum at alle Runes artikler i Vardøger har vært skrevet på riksmål.

En siste gruppe bidrag kommer fra historiske og humanistiske fagområder. Vardøger har riktignok hatt et litteraturnummer og har ofte artikler med historisk spenn, men likevel er dette fagområder som aldri har dominert i Vardøger, noe vi herved kompenserer litt for. Øystein Rottem gir et ytterligere bidrag til 60- og 70-tallets sosialhistorie gjennom et halvveis selvbiografisk blikk tilbake på disse generasjonenes litteraturinteresser. Helge Nilsen tar for seg en eldre trønderroman. Ida Bull lovet festskriftredaksjonen et bidrag om ekteskap. Det handler ikke om hennes ekteskap med Rune, men om fedres arrangering av døtres ekteskap i Trondheim på 1600- og 1700-tallet. Lars Herlitz reflekterer om Holberg og svenske politiske filosofer fra den samme tidsepoken. Kirsten Flatøy bidrar derpå med et eget dikt og tre utvalgte dikt av Runes favorittdikter: Bertolt Brecht.

To lister utgjør en naturlig avslutning på vår hyldest til Rune: For det første en liste som gir det komplette innhold (titler på temanumre, forfattere og titler på artikler) publisert i de 25 numrene som Rune hittil har gitt ut av Vardøger. I den historiske dokumentasjonens interesse inneholder listen sågar en oversikt over planlagte Vardøger-numre som aldri ble fullført! For det andre trykker vi en bibliografi over det Rune selv har skrevet. Denne bibliografien er nok temmelig komplett for Runes akademiske forfatterskap, men nok ikke så komplett når det gjelder hans dagsaktuelle politiske bidrag opp gjennom tidene.

Med dette festskriftet vil medlemmene av Vardøgers redaksjon og redaksjonsråd hylde Rune på 60-årsdagen den 7. april 2000. Vi tror også leserne og ikke minst abonnentene vil stemme i våre gratulasjoner. Vi har ikke fulgt opp det akademiske ritualet med Tabula Gratulatoria, men Vardøgers abonnentlister skal på dagen regnes som et eneste stort slikt Tabula!